

BARINMA KÜLTÜRÜ

Cilt-1

Editörler

Doç. Dr. Esra YALDIZ

Doç. Dr. Süheyla BÜYÜKŞAHİN

Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları: 189
Barınma Kültürü Cilt-1

Editörler

Doç. Dr. Esra YALDIZ
Doç. Dr. Süheyla BÜYÜKŞAHİN

Grafik & Tasarım

Büşra UYAR
Muhammed Sami TEKİN
Mustafa ALTINTEPE

ISBN

978-625-6960-45-9

E-ISBN

978-625-6960-47-3

BASKI

NEÜ Yayınları
KTB. S.No: 48888

NEÜ YAYINLARI

Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları
Yaka Mah. Yeni Meram Cad. Kasım Halife Sok.
No: 11/1 Meram / KONYA
0332 221 0 575 - www.neuyayin.com

Aralık, 2022

❖ *Bu eserin tüm hakları Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları'na aittir. Fotokopi yöntemiyle çoğaltılamaz, kaynak gösterilmedikçe resim, şekil vb'leri kullanılamaz.*

❖ *Kitapta yazılı olan her türlü bilginin ve yorumun sorumluluğu yazarların kendilerine aittir.*

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	iii
UĞUR İBRAHİM ALTAY	
TAKDİM	v
PROF. DR. DİCLE AYDIN	
EDİTÖRLERDEN	vii
DOÇ. DR. ESRA YALDIZ, DOÇ. DR. SÜHEYLÂ BÜYÜKŞAHİN	
I. BÖLÜM	
BİTMEMİŞ BİR ROMANTİK İNŞA: BİR KÜLTÜR EMANETİ OLARAK “TÜRK EVİ” VE ROMANTİK KURULUMUNUN HİSTORİYOGRAFYASI	1
DOÇ. DR. UĞUR TUZTAŞI	
II. BÖLÜM	
GELİBOLU’NUN GELENEKSEL MAHALLELERİ VE KONUTLARI	19
PROF. DR. NEVİNHAL ERDOĞAN	
III. BÖLÜM	
GELENEKSEL TÜRK EVİ MEKÂN ORGANİZASYONUNUN EŞ ZAMANLILIK VE ART ZAMANLILIK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	37
DR. ÖĞR. ÜYESİ İBRAHİM BAKIR, KADİR EMRE BAKIR	
IV. BÖLÜM	
KIRSAL MİMARLIK MİRASININ BELGELENMESİ BAĞLAMINDA ŞANLIURFA GERMUŞ KÖYÜ’NÜN MİMARİ ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZMİNE YÖNELİK ÖNERİLER	51
ÖĞR. GÖR. SÜMEYRA ÇİFTÇİ, PROF. DR. NESLİHAN DALKILIÇ	
V. BÖLÜM	
GELENEKSEL KENT MİRASININ KORUNMASINDA KENT PAYDAŞLARININ ROLLERİ: GÖYNÜK, BOLU	71
ARŞ. GÖR. DR. SEDA SENEM ALPAYKUT BAYRAK	
VI. BÖLÜM	
MODERN EVİN İLKELE KÖKLERİ ÜZERİNE: MODERNİZM’İN ÖNCÜLERİNDE SAFLIK KÜLTÜRÜNÜN İZLERİ	91
DOÇ. DR. YUSUF CİVELEK	
VII. BÖLÜM	
KONUT TARİHİ ÇALIŞMALARINDA İHMAL EDİLMİŞ BİR ALAN: BANKA İKRAMIYE APARTMANLARI	123
DOÇ. DR. Umut ŞUMNU	
VIII. BÖLÜM	
19. YÜZYIL SONU- 20. YÜZYIL BAŞINDA İSTANBUL’DA APARTMAN TİPİ KONUTLARIN GELİŞİMLERİNİN VE NEDENLERİNİN İRDELENMESİ	147
YÜKSEK MİMAR ŞEYMA DUMAN GÜLTEPE	

IX. BÖLÜM	
MERİH KARAASLAN'IN YAMAÇEVLER SİTESİ AÇIK ALANLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME	
.....	169
YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ AYŞENUR MERTER, DOÇ. DR. HİLAL AYCI	
X. BÖLÜM	
KENTLİNİN SOSYAL GEREKSİNİMLERİ BAĞLAMINDA BARINMA VE SOSYAL ADALET	
.....	187
DOÇ. DR. CAN KARAGÜLLE	
XI. BÖLÜM	
MODERN MİMARİ SONRASI ŞİİRLERDE KONUT KAVRAMI	213
ARŞ. GÖR. MÜGE DEVELİER, PROF. DR. AYŞE SAĞSÖZ	
XII. BÖLÜM	
A COMPARISON OF FAMILY-DWELLING INTERRELATIONS BETWEEN "A NEW LIFE STYLE" PROPOSAL DICTATED BY EURO-AMERICAN REALITY SHOWS AND THE CASE OF TURKEY: MODERNIST IDEOLOGY DOES NOT WORK..."	241
PROF. DR. NAFİA GÜL ASATEKİN	
XIII. BÖLÜM	
GÖÇ KÜLTÜR MEKAN TRİYALEKTİĞİNİN KONUT VE YAKIN ÇEVRESİ ÜZERİNDEN OKUNMASI: MUDANYA ÖRNEĞİ	269
DR. ÖĞR. ÜYESİ. SİNEM TAPKI	
XIV. BÖLÜM	
HAREKETİ YAZARKEN MEKÂNİ OKUMAK, KISA BELGESEL FİMLER	299
DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZLEM DEMİRKAN	
XV. BÖLÜM	
WHERE THE PAST MEETS THE FUTURE: EXPLORING THE SOCIO-SPATIAL EVOLUTION OF RESIDENTIAL AREAS IN THE MEDINA OF TUNIS	323
PH.D. ST. YASMINE TIRA, PROF. DR. HANDAN TÜRKOĞLU	
XVI. BÖLÜM	
KENTSEL YERLEŞİM MORFOLOJİSİNİN YAPISAL PARAMETRESİNDE KONUTUN KATMANLAŞMA ANALİZİ: YOZGAT KENT PARK ÖRNEĞİ	349
ÖĞR. GÖR. DR. BEGÜM DEMİROĞLU İZGİ, ARŞ. GÖR. ELİF ÖZTÜRK AKSOY, ÖĞR. GÖR. AYŞEGÜL KOÇ ÜNLÜSOY	
XVII. BÖLÜM	
DISCOVERING DWELLING FORMS IN SPANDREL SPACES WITH A PARALLAX VIEW: AN UNDERNEATH OF BRIDGE IN CHINA	369
RES. ASSIST. KÜBRA BIYUK ÖKSÜZ, RES. ASSIST. KÜBRA SAĞLAM	
XVIII. BÖLÜM	
MÜLTECİLER İÇİN ERİŞİLEBİLİR KONTEYNER TASARIMI	385
DOKTORANT EMİNE TOPAL, DOKTORANT KÜBRA KASAPOĞLU, PROF. DR. OSMAN TUTAL	

XIX. BÖLÜM	
HYGRO-THERMAL ANALYSIS OF THE ORIGINAL STONE BUILDING ENVELOPE IN KAYSERİ (TAVUKCU) NEIGHBORHOOD IN TERMS OF ENERGY CONSERVATION....	405
RES. ASSIST. TUĞBA YILDIZ, PROF. DR. LEYLA TANAÇAN	
XX. BÖLÜM	
KENTSEL DOKULARIN ANALİZİ İÇİN VERİ MADENCİLİĞİ YAKLAŞIMI: AMASYA TARİHİ HATUNİYE MAHALLESİ ÖRNEĞİ.....	423
DR. ÖĞR. ÜYESİ PINAR ÇALIŞIR ADEM, PROF. DR. GÜLEN ÇAĞDAŞ	
XXI. BÖLÜM	
AHŞABIN TARİHSEL SÜREÇ İÇİNDEKİ DEĞİŞİMİ VE MEKÂNLARA ETKİSİ.....	445
MİMAR ZEYNEP DUMANGÖZ, DR. ÖĞR. ÜYESİ TERANE MEHEMMEDOVA BURNAK	
XXII. BÖLÜM	
SOLUTIONS FOR THE FUTURE: CONSTRUCTS FOR THE LIFE ON MARS.....	463
ASSIST. PROF. ÖZLEM MUMCU UÇAR, RES. ASSIST. SEMA TAŞTAN	
XXIII. BÖLÜM	
3 BOYUTLU YAZICI TEKNOLOJİLERİNDE KONUT FONKSİYONU: BİBLİYOMETRİK ANALİZ.....	497
ARŞ. GÖR. SEMAHAT MERVE TOP, ARŞ. GÖR. ÇAĞATAY TAKVA, DOÇ. DR. ZEYNEP YEŞİM İLERİSOY	
XXIV. BÖLÜM	
DEPREM YÖNETMELİĞİNDE DÜZENSİZLİK OLARAK TANIMLANAN DURUMLARIN VE MİMARİ TASARIM HATALARININ BİR KONUT YAPISI ÜZERİNDEN İNCELENMESİ..	515
100/2000 YÖK BURSİYERİ RABİA SAFA ÖZEN, PROF. DR. SERRA ZERRİN KORKMAZ, İNŞAAT MÜHENDİSİ EMİRHAN AYDIN	
XXV. BÖLÜM	
HABITABILITY IN TEMPORARY DISASTER SHELTERS.....	535
B. A. SEDA TOSUN, ASSIST. PROF. (PHD) FERAY MADEN	
XXVI. BÖLÜM	
THE BALCONY USAGE EXPERIENCES OF THE ELDERLY LIVING IN ANTALYA IN COVID-19 PANDEMIC	557
AYŞAN İLGİN POLAT, ASSOC. PROF. ŞEBNEM ERTAŞ BEŞİR	
XXVII. BÖLÜM	
PANDEMİ SÜRECİNDE KONUTTA ÇALIŞMA ORTAMLARI VE MEKÂNSAL MAHREMİYET: İÇ MİMARLIK ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEN BİR ARAŞTIRMA	577
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE SUNGUR, PROF. DR. DICLE AYDIN	

XI. BÖLÜM

MODERN MİMARİ SONRASI ŞİİRLERDE KONUT KAVRAMI

Arş. Gör. Müge DEVELİER

Antalya Bilim Üniversitesi
0000-0001-7248-4065

Prof. Dr. Ayşe SAĞSÖZ

Antalya Bilim Üniversitesi
0000-0002-5267-2197

Özet: Bu çalışmada toplumların kültür, yaşam biçimi, ekonomik yapı vb. ilişkilerinin yansımaları olan konut ve konut bileşenlerinde, modernleşme sürecinde meydana gelen değişimler şiirler üzerinden analiz edilmiştir. Cumhuriyet sonrası kültürel ve ekonomik değişimler kentleşme sürecini etkilemiştir; kentlerde artan nüfusun sosyal ve kültürel yapısı, üretim ve tüketim alışkanlıklarının farklılaşması kullanıcıların konuttan beklentisini değiştirmiştir. Bireyin yaşam biçimine bağlı olarak farklı işlevler taşıyan konut mekânları farklı eylem alanlarından oluşmaktadır. Konut bir barınağın ötesinde bireylerin psikolojik gereksinimlerini karşılayan, birtakım anlamlar içeren ve yaşayan bir süreç olarak topluma önemli bilgiler aktaran mekandır. Çalışmada, mimarlık çerçevesindeki insan yaşantısını kolaylaştıran, farklı faaliyetlerin sürdürüldüğü mekânlar; duygular, düşünceler, hayaller ve olayların nüfuz ettiği şiirlerle birlikte ele alınmakta ve şiirler içindeki mimarlığın yeri konut bağlamına indirgenerek incelenmektedir. Şiirlerde saptanan konut ölçeğindeki mimari kavramlar, dönemin şairlerinin deneyimlediği ve okuyucunun hafızasında bıraktığı izlerin etkisiyle algılanmaktadır. Şiirlerde anlatılmak istenen mekân ya da mekân bileşenleri ve dolayısıyla da mimari mekânlar ve kavramlar saptanabilmektedir. Böylece, şairlerin şiirlerinde bahsettikleri hayatları, hayalleri, kentleri, evleri veya peyzaj unsurlarını bellekte toplayıp nesnel, simgesel ve imgesel bir şekilde şiirlerde mekânsallaştırdıkları mimari mekân kavramları ortaya çıkmaktadır. Bu amaçla seçilen Cumhuriyet Dönemi şiirler duygusal mekân, fiziksel mekân ve nitel olarak tanımlanan mekân ve bileşenleri üzerinden Söylem Analizi yöntemiyle incelenmektedir. Çalışma dört bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde konu ile ilgili literatür taraması ve çalışma hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde, çalışmanın sonuçlarına ulaşabilmek için Materyal ve Yöntem başlığı altında ele alınan şiirler ve şiirlerin analiz yöntemi açıklanmıştır. Üçüncü bölümde, Bulgular ve Tartışma başlığı altında şiirlerin analizinden elde edilen kavramlar üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Dördüncü bölümde çalışmaya dair sonuç ve önerilere yer verilmiştir. Çalışma edebiyat ve mimarlık ilişkisi bağlamında incelendiğinde, şiirlerde betimlenen mekânların, bireylerin mekânla kurdukları

ilişkileri ve toplumdaki değişimleri ortaya koyması gibi konularda önemli bir referans sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mimarlık, Barınma, Konut, Konut bileşenleri, Mekân, Şiir.

1. GİRİŞ

*“Kişi, anımsadığıdır.
Kişi kendini anılarda bulur- anılarda vardır ancak.
Kişi anlık bir anıdır”
Oruç Aroba*

İnsanoğlu çevresini sosyal, kültürel ve edebi anlamda hayal veya imge ile mekansallaştırdığı gibi mekân da insanı birçok açıdan etkilemiştir. İnsan, deneyimlerini çeşitli dışavurumlara yönelerek gelecek nesillere aktarma çabası içerisindeyken, aktarımlarını evrensel ölçekte olan temel güzel sanat dallarından mimarlık ve edebiyat ile toplumda iz bırakmayı başarmıştır (Sazyek, 2013: 1128). İnsan hayatında iz bırakan ve önemli bir gereksinim olan sanat, bireyin her anındadır. İnsanın baktığı her yerde de sanat ya da tasarım çalışmaları mevcuttur (Mercin ve Alakuş, 2007: 15). Hayatımızın hemen hemen her anında olan sanat biçimleri, günlük hayatın farklı ölçeklerinde karşılaştığımız her yerde görülmektedir. Böylelikle günlük hayatta karşılaştığımız her şeyde birey, etkilendiği ya da kendinde bulduğu değerleri bir sanat yapıtında da bulup kendisiyle özdeşleştirebilmektedir. Bu nedenle, insan bir konutta ya da kentte şiirde ya da romanda bulduğu değerleri hafızalarında tutarak sanat üzerinden aktarabilmektedir. Sanat dallarından şiir var olabilmek için bir okuyucuya ihtiyaç duyarken, yapıtları barındıran mimarlık ise kullanıcıyla yaşayabilmektedir (Bektaş, 2019). Her iki sanat dalının da algılanması için duygu ve düşüncenin üretilmesi gerektiğini savunan Bektaş'ın (2019) düşünceleri kapsamında denilebilir ki şiirde bahsedilen anılar ile geçmişe özlem duygusuyla oluşan ve bellekte toplanan konut ve konut bileşenleri; nesnel, simgesel ve imgesel bir şekilde şiire mekansallaştırarak aktarılmaktadır. Bu açıklamalardan yola çıkarak mekân ve insan her zaman birbirinin oluşuma katkı sağlayarak etkileşim halinde birbirinde izler oluşturduğundan bahsedilebilir. Böylelikle şiirin toplum ve insan yaşamı ve dolayısıyla fiziki mekanlara etkisi de kaçınılmazdır.

Korunma içgüdüsüne sahip olan tüm canlılar, varoluşlarından itibaren kendilerini korumak veya sınırları olan bir alana sığınma ihtiyacını hissetmiştir. Hasol mimarlık sözlüğünde mekân; “İnsanı çevreden belli bir ölçüde ayıran ve içinde eylemlerini sürdürmesine elverişli olan bir boşluktur.” şeklinde tanımlanmıştır (Hasol, 1979: 344). Canlıların hayatlarını devam ettirebilmeleri veya çevresinden ayrılıp içinde yaşayabilmeleri amacıyla mimarinin doğal çevreden ayrılarak insanın içinde yaşam sürdürebileceği özel bir boşluk oluşturmasıyla başlamıştır ve bu boşluk ise mekân kavramı olarak adlandırılmıştır (Kuban, 2002:

14). Bu da mekân kavramının temel konusunu oluşturduğu mimarlık, bir meslek dalı olarak belirlenmeden önce de mekânın fiziksel varlığı dünyanın varoluşundan bu yana sürdüğünü göstermektedir. Böylece, mimari mekânın insan yaşamı ile var olduğu anlaşılmaktadır (Kahvecioğlu, 1998: 35).

“Mekân” olarak adlandırılan ve mimariyi diğer yapı eylemlerinden ayıran özel boşluğun sınırlandırılması, özel yapı eylemini başlatmaktadır. Sınırlandırılan boşluk, yatay ve düşey yapı öğelerinden oluşursa hem görsel hem de hareket sınırlaması ortaya çıkmaktadır. Bu da her yönde korunma isteğinin karşılanması için gereklidir (Kuban, 2002: 15). Mimari mekân, yalnızca biçimsel değil aynı zamanda insan yaşamıyla, hareketle ve ışıkla da var olduğunu belirten Kuban (2002: 15), özel yapı olgusu denilen mimarlığı nesnel boyutlarıyla tanımlamıştır. Mimarlığı bir güzel sanat, bilinçli bir güzel yaratma eylemi olarak görüp sadece belirli bir ihtiyacı karşılayan özel yapı eylemini bu nitelikte kabul etmeyerek, nesnel boyutlarıyla tanımlanan bir yapıyı mimarlık ürünü olarak kabul etmeme düşüncesini ortaya koymaktadır. İnsana ve topluma bağlı özel yapı eylemine yön veren değer yargıları içinde tarihsel süreç içerisinde toplumsal değer yargıları niteliğini kazananlar, özel yapı eylemini mimarlık denilen sanat eylemi haline dönüştürmektedir (Kuban, 2002:16-17).

Sığınma, barınma ile başlayan ve bir boşluğun sınırlandırılmasıyla oluşan mimari mekân kavramıyla beraber özel yapı eylemi, tarihsel süreç içinde salt nesnel istekler doğrultusunda gelişmiştir. Toplumdan topluma değişen estetik anlayışı, bir yapıyı biçimlendirirken en ilkel çağlarda bile görülürken fayda güden sanat eylemi olan mimarlık görülmüştür. Bu nedenle, günümüzde olan modern evler bir mimarlık ürünü olarak görülüyorsa, aynı şekilde ilkel uygarlıkta olan konutlar da mimarlık ürünü olarak kabul edilebilmektedir (Kuban, 2002: 16-18).

Mimarlığın en temel konularından olan konut, insanların içinde yaşayacağı bir eve ihtiyaç duymasından kaynaklı olarak üzerinde çok miktarda düşünce üretilen bir bina türüdür. İnsanı koruyan, barındıran ve insan yaşantısının her anına tanık olan konutları Hasol’un mimarlık sözlüğünde “Bir veya daha çok insanın ikamet ettiği yer, ev” şeklinde tanımlanmıştır (Hasol, 1979: 302). Bahsedilen bilgiler ışığında konut, yalnızca bir barınak işlevinden ibaret olmayıp içinde bir hayat geçirilmesine imkân verilen kullanıcılar için birçok anlam barındıran çok yönlü bir sistem olarak özetlenebilir. Güvenliğin, konforun ve bireyselliğin sembolü olarak kullanıcının hayatında önemli bir rol edinen konut, fiziksel işlevinin yanı sıra aynı zamanda sosyo-kültürel açıdan da önemli anlamlar barındırmaktadır. Konutlar, kullanıcının hem fiziksel hem de psikolojik ihtiyaçlarını karşılamının ötesinde buldukları bölgenin ve inşa edildikleri dönemdeki toplumun kültürü, refah düzeyi, ekonomik durumu, kültürel yapısı, yaşam biçimi ve insan ilişkileri gibi konular

hakkında önemli bilgiler vermektedir. Farklı ülkelerde bulunan konut ya da ev biçimleri birbiriyle karşılaştırıldığında farklı sosyo-kültürel dünyaları ve sosyal yapıları yansıttıkları görülmektedir (Zorlu ve Sağsöz, 2010: 189-190). Rapoport'a (1969) göre insanlar evlerini tasarlama ya da inşa etme biçimleriyle gösterdikleri çeşitliliğin aslında bir kültürel farklılık olduğunun kanıtıdır. Rapoport, herhangi bir kültürel grubun paylaştığı zihinsel şemanın o kültürde belirgin birtakım davranış kalıplarının ortaya çıkmasında etkili olduğunu ve bu yolla oluşan kültür ve yaşam şekillerinin konutu biçimlendirdiğini belirtmektedir. Konut üretmek bir kültürel olgudur ve yapılar, yerleşim modelleri de onları oluşturan kültürün ifadeleridir (Rapoport, 1969, 46-9; Altman ve Chemers, 1980, 4; Ian, 2003, 11-2; aktaran Zorlu ve Sağsöz, 2010: 190). Böylece, tüm konutların birer kültürel nesne olarak değerlendirilebileceği söylenebilmektedir (Cengizkan, 2009).

İnsan yaşamıyla özdeşleşmiş bir olgu olan konut, bir kültürün imgeleriyle doğrudan ilişkili olmasının yanı sıra sadece bir barınak da değildir. Aynı zamanda kişi ve aile mahremiyetinin korunduğu, bireyin kendisini içinde güvende hissettiği mekanları oluşturan bir güven aracıdır (Gür, 2000: 11-12; Bayraktar, 2007: 11). Kent varlığının temel simgesi olan konutlar, Türkiye'de Cumhuriyet devrimleri ile gerçekleşen sosyokültürel ve ekonomik değişimler ile kentleşmenin başladığı 1950'li yıllardan itibaren ekonomik, sosyal ve mekânsal bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Köylerden kentlere göçün başlamasıyla beraber gecekondulaşma ve çarpık kentleşme sorunlarıyla beraber barınma sorununu da beraber getirmiştir (Faiz, 2013: 1297; Ören ve Yüksel, 2013: 49; Görücü, 2018: 22). Kentlerde yaşayan nüfus artışı beraberinde konut talebindeki artışa da neden olmuştur. Toplumsal hayatta yaşanan bu değişimler, kentlerde yoğunlaşan ve tüketim alışkanlıkları değişen nüfusun konuta olan beklentisini de değiştirmiştir. Böylece, dönemin toplumsal beğenisini, ekonomik imkanlarını ve kültürel yapısını yansıtan konutlar hem biçimsel olarak hem de mekânsal organizasyon bakımından değişime uğramıştır. Yaşanan tüm bu değişimler sonucunda apartmanlar gündeme gelmiştir (Faiz, 2013: 1297; Görücü, 2018: 22).

Cumhuriyet devrimleri ile meydana gelen sosyo-kültürel ve ekonomik değişimler kentleşme ile hızlanıp toplumsal hayatta önemli bir etkiye neden olsa da konutların niteliklerinde meydana gelen değişimler dışında bireylerin tarih boyunca her zaman temel ihtiyacı olan barınma durumu hiç değişmemiştir (Yılmaz, 2016: 33). Bu bilgiler ışığında konut kavramı tarihsel süreç içerisinde değerlendirildiği zaman iletişim, etkileşim, zaman, mekân ve anlam birliği olduğu görülmektedir (Gür, 2000: 11-12). Yani konut değişimi yalnızca birtakım fiziksel mekân değişimi değildir; aynı zamanda insan yaşantısının, insan ilişkilerinin ve yaşam biçimlerinin değişimini de göstermektedir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışmada ele alınan örnekler, mimarlık ve edebiyat ilişkisinde, şairlerin içinde buldukları bölgenin kültürünü, yaşam biçimini, insan ilişkilerini anlatan şiirlerdir. Böylece, şiirlerde bulunan konut ve konut bileşenlerinin okuması yapılarak modernleşme sürecinden etkilenen konut ölçeğindeki değişimler analiz edilmektedir. Mimarlık çerçevesindeki günlük hayatın farklı ihtiyaçlarına cevap veren mekânlar ve insan yaşantısında var olan duyguların, düşüncelerin ve olayların nüfus ettiği şiirler birlikte ele alarak şiirler içindeki mimarlığın yeri konut ölçeğine indirgenerek incelenmektedir. Modernizm sonrası değişikliğe uğrayan toplum ve mimarlık, o dönemleri deneyimleyen Cumhuriyet Dönemi şairlerinin hayatlara ait kentler, evleri veya peyzaj unsurlarını nesnel, simgesel ve imgesel bir şekilde mekânsallaştırarak aktardıkları şiirler ele alınmıştır. Mimarlık ve edebiyat bağı altında şiir ve mimarlık ilişkisi kurulup konut ölçeğindeki mekânlar, mekân bileşenleri ve tüm bunların kullanıcılar üzerinde kurduğu ilişkiler söylem analizi yöntemiyle ortaya konmaktadır; çünkü mimarlık ve şiir dünyasında mimarlığın yerini bulabilmenin yolu onu tanıyıp analizlerini yapabilmektir. Anlamsal analizleri ortaya koymanın en iyi yolu da sözel yöntemdir. Bu nedenle, nitel yaklaşımla belirlenen örneklem, toplanan veriler ve analiz yöntemlerinden sözel yaklaşım bu çalışmada kullanılan verilerin sınırını oluşturmuştur. Böylece, çalışmada seçilen konut mimarlığını ve yaşantısını betimlemede kuvvetli olan şairlerin, mekân ve mekân bileşenlerini konut ölçeğinde okuyabilen ve sıklıkla konut hakkında mimari kavramlara yer veren şiirlerinin seçilmesine karar verilmiştir. Çalışmada seçilen şiirlerin şairler tarafından yazıldığı döneme ait duyuları belirten ve okuyucuların da o duyuları birebir hissetmemesinden dolayı duyu organlarıyla tanımlanan duygusal mekanlar çalışmaya dahil edilmemiştir. Şairlerin konut değişimlerini en iyi anlattığı düşünülen şiirler duygusal mekâna, fiziksel mekâna, nitelenen mekâna ve alt bileşenlerine değinerek analiz edilmiştir. Sınıflandırmada fiziksel mekanları niteleyen kelimeler tabloda gösterilmiştir. Modernizmin konuta olan etkisiyle mekân değişimini gösteren ifadeler fiziksel mekânlar; şairin şiire aktardığı, okuyucunun da algıladığı, zaman içerisinde mekân değişimlerine yönelik özlem, mutluluk, umut gibi duyguları hissettiren ifadeler duygusal mekân olarak sınıflandırılmıştır. Seçilen şiirlerde yer alan mimari kavramların varlığı, Hasol'un yazmış olduğu Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğünde kontrol edilip, fiziksel mekân türündeki varoluşu tespit edilerek kavramlara sınırlama getirilmiştir. Şiirlerde fiziksel kavramların yanı sıra şairler, geçmişte yaşadıkları ve içinde buldukları mekanları da anlattıkları için şairlerin fiziki mekâna gösterdikleri birtakım duygusal tepkiler de bulunmaktadır. Bu nedenle, Hasol'un sözlüğünden kontrol edilen ve şiirlerde ele alınan kavramlar için çalışmada seçilen her bir şiire ait tanımlanan nitelendirmelere yönelik olumlu-olumsuz tepkileri belirten tablo hazırlanmıştır. Bunun için de nitel araştırma yönteminin kapsamında

yapılan Söylem Analizinin devamında Duygu Durum Sifat Çifti analizi yöntemi için Er (2006) tarafından hazırlanan “Duygu Durum Sifat Çiftleri Listesi (DDSC)” duygusal mekandaki okumalar için kullanılmıştır. Bu liste ile kişinin mevcut duygu durumunun, kendisi tarafından değerlendirilebilmesi için her biri olumlu ve olumsuz duygu içeriğini birlikte içeren toplam 72 sıfat çiftinden oluşmaktadır. Listedeki her bir sıfat çifti, olumlu ve olumsuz duygu içeriğini birlikte içeren iki uçlu kelimelerden (örn., Mutlu-mutsuz) oluşmaktadır (Er vd., 2008: 4). Çalışmada ele alınan beş şiir, Er’in hazırladığı tablo içinden belirlenen altı sıfat çifti, “mutlu-mutsuz”, “sevinçli-hüzünlü”, “huzurlu-huzursuz”, “neşeli-üzgün”, “şen-ağlamaklı” ve “coşkun-buruk” üzerinden değerlendirilmiştir.

Nitel araştırma yöntemi uygulanan çalışmada söylem analizinin anlambilimsellik kavramından faydalanarak şiirlerde yer alan mimari kavramları ortaya koymak ve devamında Duygu Durum Sifat Çifti analizinden yararlanarak şiirlerde mimari mekân ve kavramlara ait duygusal tepkileri ortaya koymak amaçlanmıştır. Böylece şiirlerin yazıldığı Cumhuriyet sonrası konut mimarisindeki değişikliklerin, şiirler aracılığıyla iletilmek istenen mesajları ve dolayısıyla şairler üzerindeki duygusal tepkileri analiz edilerek ortaya konmuştur.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmada seçilen şiirlerde modern mimari sonrası konut kavramını bulduran beş şiir seçilmiş olup tüm analizler bu şiirler üzerinden yapılmıştır. Çalışmada seçilen şiirlerde- “Evler” (Tablo 1), “Değişen Dünya” (Tablo 2), “Evler” (Tablo 3), “Beyaz Ev” (Tablo 4), “Yüksek Evde Oturanın Türküsü” (Tablo 5)- geçen fiziki mekânı oluşturan ve niteleyen kavramlar ile şairlerin dönemine ait konutlara gösterdiği duygusal tepkileri ve duygusal mekânı oluşturan sıfat çiftleri verilmiştir. Elde edilen tablolarda, beş şiir için belirlenen ortak sıfat çiftleri sayesinde şairlerin dönemdeki mekanlara ait olumlu ya da olumsuz tepkileri ortaya konmuştur. Böylece, dönemini anlatan fiziksel mekân kavramları yardımıyla nitelenen mekanlar ve duygusal tepkiler sonucunda da konutlara ve konut bileşenlerine ait duygular elde edilmiştir.

“Evler” başlıklı Tablo 1’de nitelenen mekân kavramları “ev, duvar” olarak belirtilmiştir. Nitelenen mimari mekân olarak ev, kavramsal olarak geçmişe duyulan özlemle mutlu ve huzurlu bir mekân olarak betimlenmiştir. Fiziksel mekânı niteleyen kavramlar ve tepkilerinin sonucunda oluşan pozitif tepkilerden anlaşılacağı gibi aslında betimlenen ev, kendine özgü yapıların içinde oluşan geçmişte yaşanan mutlu anıların mekânıdır. Şiirde, evin sadece bir barınak olmadığını aynı zamanda insan yaşantısının da vazgeçilmez bir parçası olduğunu vurgulanmaktadır.

*İnsanlar yüzyıllar yılı evler yaptılar.
İrili ufaklı, birbirinden farklı,*

*Ahşap evler, kağıt evler yaptılar.
Doğup ölenleri oldu, gelip gidenleri oldu,
Evlerin içi devir devir değişti
Evlerin dışı pencere, duvar.*

Şiirin bütünü ele alındığı zaman anlamsal olarak evlerin değişiminden ve ev-insan ilişkisinin kuvvetinden bahsederek, geçmişte yaşanan anları mutlulukla anıp dönüşümü hüznle dile getirmiştir. Özellikle şiirin ilk kıtasında geçen “Evlerin içi devir devir değişti” dizesiyle zamanın değişiminin evler üzerinden kurgulandığı daha net anlaşılmaktadır. Birbirinden hem biçimsel hem de mekânsal olarak farklılığı vurgulayan “İrili ufaklı, birbirinden farklı/ Ahşap evler, kağıt evler yaptılar.” dizeleri hem yaşantıların hem de evlerin birbirinden ayrıştığını belirtmektedir.

*Vurulmuş vurgunların yücelttiği evlerde
Kalbi kara insanlar oturdu.
Gündelik korkuların çökerttiği evlerde
O fıkara insanlar oturdu.*

*Evlerin çoğu eskidi gitti, tamir edilemedi,
Evlerin çoğu gereği gibi tasvir edilemedi.
Kimi hayata doymuş göründü,
Bazıları zamana uydular.
Evlerin içi oda oda üzüntü,
Evlerin dışı pencere, duvar.*

Biçimsel farklılığın yanı sıra aynı zamanda şiirde evin değişim sahnesine farklı farklı insanların yaşayışı konu olur. Şair, bazı insanların kalbi kara iken bazılarının fakir olduğunu, bazı evler eskiyip tamir edilemezken bazı evlerin ise zamana yenik düşmeyip onarıldığından da bahsetmektedir.

*İnananların kaderi besbelli evlere bağlı,
Zengin evler fakirlere çok yüksekte baktılar,
Kendi seviyesinde evler kız verdi, kız aldı.
Bazıları özlediler daha yüksek hayatı,
Çırpındılar daha üste çıkmaya
Evler bırakmadı.*

Şair, insanları belirli sınıflara bölen evlerin modern zamandaki şikayetini yukarıdaki dizelerle dile getirmiştir. (Kaya, 2013: 77). Ev ile insan arasındaki ilişkiyi şiirde en çarpıcı şekilde dile getiren “İnananların kaderi besbelli evlere bağlı.” dizesiyle evin insan hayatındaki yönlendiriciliği vurgulanmıştır.

*(...)
Evler dilsiz şikâyet kaçmışların peşinde.*

*Şu dünyada oturacak o kadar yer yapıldı,
Kulübeler, evler, hanlar, apartmanlar
Bölüşüldü oda oda, bölüşüldü kapı kapı*

*Ama size hiçbir hisse ayrılmadı
Duvar dipleri, yangın yerleri halkı,
Külhanlarda, sarnıçlarda yatanlar.*

Eve ve eve ait olan her şeyin sessiz çılgınlığını yansıtan şair, tüm ayrıntılarıyla insan hissiyatlarını eve aktarmıştır. Yapılaşmanın “*Şu dünyada oturacak o kadar yer yapıldı*” benzetmesiyle çokluğunu anlatarak irili ufaklı birbirinden farklı evlerin artık daha büyük konutlara dönüştüğünü ve biçim-mekân farklılaşmasının yaşandığını “*Kulübeler, evler, hanlar, apartmanlar / Bölüşüldü oda oda, bölüşüldü kapı kapı*” dizeleriyle anlatmıştır.

Anlarıyla bütünleşen şair, şiirinde tanık oldu evin değişimlerinden negatif duygularla fakat hafızasında yer edinen anılarından ise pozitif duygularla bahsetmiştir, (Tablo 1).

Tablo 1. Evler Şiirinin Duygusal Tepki Analizi Tablosu

Fiziksel Mekâm Niteleyen Kavramlar	Fiziksel Mekâm Oluşturan Kavramlar	Yer Aldığı Dizeler	Mutlu	Mutsuz	Sevinçli	Hüzünlü	Huzurlu	Huzursuz	Neşeli	Üzgün	Şen	Ağlamaklı	Coşkun	Buruk	Pozitif Tepki	Negatif Tepki
İrili Ufaklı Evler	Ev	<i>İnsanlar yüzyıllar yılı evler yaptılar. İrili ufaklı, birbirinden farklı, Ahşap evler, kagir evler yaptılar.</i>	*		*		*		*		*		*		*	*
Birbirinden Farklı Evler	Ev	<i>İnsanlar yüzyıllar yılı evler yaptılar. İrili ufaklı, birbirinden farklı, Ahşap evler, kagir evler yaptılar.</i>	*		*		*		*		*		*		*	*

Ahşap Evler	Ev	İnsanlar yüzyıllar yılı evler yaptılar. İrili ufaklı, birbirinden farklı, Ahşap evler, kagir evler yaptılar.	*		*		*		*		*		*		*		*		*		*
Kağıt Evler	Ev	İnsanlar yüzyıllar yılı evler yaptılar. İrili ufaklı, birbirinden farklı, Ahşap evler, kagir evler yaptılar.	*		*		*		*		*		*		*		*		*		*
Dört Duvar	Duvar	Dört duvar arasında aile sırları, Bunca çocuk, bunca erkek, bunca kadın, Gözyaşlarıyla beslendi.	*		*		*		*		*		*		*		*		*		*

“Değişen Dünya” başlıklı Tablo 2’de nitelenen mekân kavramları “ev, bina, apartman” olarak belirtilmiştir. Nitelenen mimari mekânlar, mevcut durum için olan üzüntüsünü ve geçmişe duyulan özlemi dile getirmektedir. Evlerin apartmanlar içindeki yerinden bahsederken hüznü ve mutsuzluğu ağlamaklı bir ifadeyle belirtmiştir. Fiziksel mekânı niteleyen kavramlar ve tepkilerinin sonucunda oluşan geçmişin oluşturduğu mekanlardan bahsederken pozitif tepki, mevcut durumdaki yapılardan bahsederken ise negatif tepkiler ortaya konulmuştur. Şiirde betimlenen ev, mutlu mekanları resmederken; bina ve apartmanlar, geçmişin resmedilen o görüntüsünü silikleştirerek mutsuz mekanları betimlemiştir.

*Çocukluğumun geçtiği sokakta
Biraz dolaşayım dedim,
Şimdi oturduğum yerden uzakta.
Öyle bir hüznü çöktü ki içime,
Ne bileyim
Ağlıyasım geldi kendi kendime.*

*İnsanları değişmişti,
Ondan belki de.
Sonra pek çok evlerin yerinde
Yeni binalar dikilmişti.*

Ev ve apartman karşıtlığı üzerine odaklanan şiirde şair, çocukluğunun geçtiği eski mahallesinde dolaşırken anılarında yaşadığı ama gerçekte göremediği mevcut durumu ve değişimi fark etmiştir. Değişenin yalnızca ev olmadığını, aynı zamanda insanların da evlerle beraber değiştiğini ve anılarını dolduran mutluluğun artık eski mahallesinde olmadığını da yeni

binaların dikilmesiyle vurgulamıştır. Şair yaşadığı bu hüznü “*Öyle bir hüznün çöktü ki içime / Ağlıyasım geldi kendi kendime*” dizeleriyle ifade etmiştir.

*Ahtapotlar gibi apartmanlar
Buraya da salmış kollarını,
Yoksul aileler çekilmişler
Satıp savıp mallarını.*

*Böyle böyle bizim eski mahalle
Hoyrat servetlerin karşısında
Silinip gitmiş bile.*

*Eski günler neredesiniz,
Açın kapınızı da evinize gireyim.
Ama nerde o evler,
Ne bileyim.*

“*Ahtapotlar gibi apartmanlar / Buraya da salmış kollarını*” dizeleriyle zaman içinde artan apartmanları evlerin yerine seçmekle suçlayan şair (Kaya, 2013: 80), bunun sonucunda oluşan insan hayatına olan etkileri de sonraki dizelerinde bahsetmektedir. “*Yoksul aileler çekilmişler / Satıp savıp mallarını.*” dizeleriyle aile yaşantısının bu değişimden etkilendiğini ifade edip artık eski mahallesinin yeni inşa edilen apartman “servetleri”ne dayanamayıp yok olduğundan bahsetmektedir.

Şiirde Türkiye’de kentleşmenin hızla yayıldığı bir dönemde yayımlanan ve mekânı sorunsallaştıran bu şiirde vurgulanmak istenen, çarpık kentleşmenin doğurduğu sonuçlardır (Şişmanoğlu, 2003: 49). Mahalle hayatının bittiği veya bitmeye yaklaştığı, konut sorunlarının arttığı, mekân kalitelerinin değiştiği ve insan yaşantısının büyük değişime uğradığı değişikliklerden negatif duygularla bahsetmektedir, (Tablo 2).

Tablo 2. Değişen Dünya Şiirinin Duygusal Tepki Analizi Tablosu

		DEĞİŞEN DÜNYA BEHÇET NECATİGİL																
		DUYGUSAL MEKÂN TEPKİLERİ																
		Fiziksel Mekân Niteleyen Kavramlar	Fiziksel Mekân Oluşturan Kavramlar	Yer Aldığı Dizeler	Mutlu	Mutsuz	Sevinçli	Hüzünlü	Huzurlu	Huzursuz	Neşeli	Üzgün	Şen	Ağlamaklı	Coşkulu	Buruk	Pozitif Tepki	Negatif Tepki
Mevcut Durum	Ahtapotlar gibi Apartman			Ahtapotlar gibi apartmanlar Buraya da salmış kollarını, Yoksul aileler çekilmişler Satıp savıp mallarını.	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	Yeni Binalar	Bina		Sonra pek çok evlerin yerinde Yeni binalar dikilmişti.		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Geçmiş	Pek Çok Evler	Ev		Sonra pek çok evlerin yerinde Yeni binalar dikilmişti.	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

“Evler” başlıklı Tablo 3’te nitelenen mekân kavramları “ev, duvar, pencere” olarak belirtilmiştir. Nitelenen mimari mekânlar, mevcut durum için olan huzursuzluğunu ve üzüntüsünü dile getirmektedir. Şiirde toplumdaki değer yargısını eleştirerek kentleşme sonucu oluşan evlerin arkasında kalmış değerlerden bahsedilmektedir. Şair, mevcut duruma olan eleştirisini ve kentleşme sonucu meydana gelen mekanlar hakkındaki üzüntüsünü belirtmektedir. Bu nedenle, fiziksel mekânı niteleyen kavramlar ve tepkilerinin sonucunda oluşan mevcut durumdaki yapılardan bahsederken negatif tepkiler ortaya konmuştur.

*Dar pencereler gıyotini hatırlatır bana
Pencere dost sözü gibi rahat ve geniş olacak*

*Ağaçsız asfaltı sevmiyorum
Parklarda göller göllerde ak kara kuğular olabilir*

Şair “*Dar pencereler giyotini hatırlatır bana / Pencere dost sözü gibi rahat ve geniş olacak*” dizeleriyle şair bulunduğu toplum ve hayat şartlarında yaşadığı olumsuzlukları dile getirmiştir. Dar pencereleri giyotine benzettiğini vurgulayarak şair, özgürlüğe verdiği önemi belirtmiştir. “*Ağaçsız asfaltı sevmiyorum / Parklarda göller göllerde ak kara kuğular olabilir*” dizeleriyle de kentleşmeden dolayı doğanın yok edilmesini eleştirmiştir.

*Taştan ve tunçtan insanları sevmiyorum
Tabanlarından inip aramızda dolaşmıyorlarsa
Bankaları ve hükümet konaklarıyla övünen
Şehirleri sevmiyorum
Sevdiğim şehirler sağlıkevleriyle övünenlerdir
Çocuk bahçeleriyle övünen şehirler*

Yapılaşmanın ve dolayısıyla kentsel büyümenin doğurduğu sonuçlar doğrultusunda duygularını yitirmiş insanlara olan eleştirisini “*Taştan ve tunçtan insanları sevmiyorum*” dizeleriyle belirtmiştir. Maddiyatın daha önemli olduğu şehirlerde bankaların ve hükümet konakların öneminden bahsederken; sevgi, sağlık, barış gibi değerlerin daha önemli olduğunu “*Sevdiğim şehirler sağlıkevleriyle övünenlerdir / Çocuk bahçeleriyle övünen şehirler*” dizeleriyle anlatmıştır.

Toplumun verdiği değerin aksine nesneleştirilmiş yaşamın tutsağı olmayı reddeden şair, şiirinde kentleşme amacıyla değışen bazı değerlerden bahsederek değışen toplumu da ele almıştır. Kentleşen şehir ile insan arasındaki ilişkiyi duygusuzlaştırıp kendi halinde olan insanların şehrini ise barış ve sevgi ile özdeşleştirmiştir, (Tablo 3).

Tablo 3. Evler Şiirinin Duygusal Tepki Analizi Tablosu

		EVLER NAZİM HİKMET														
		DUYGUSAL MEKÂN TEPKİLERİ														
	Fiziksel Mekân Niteleyen Kavramlar															
	Fiziksel Mekân Oluşturan Kavramlar															
	Yer Aldığı Dizeler	Mutlu	Mutsuz	Sevinçli	Hüzünlü	Huzurlu	Huzursuz	Neşeli	Üzgin	Şen	Ağlamaklı	Coşkun	Buruk	Pozitif Tepki	Negatif Tepki	
Geçmiş	Tek Katlı Evler	Evler tek katlı da olabilir yüz katlı da değil Yeter ki sokaklarımızı ezmesinler yeter ki	*		*		*		*		*		*	*	*	*
	Yüz Katlı Evler	Evler tek katlı da olabilir yüz katlı da değil Yeter ki sokaklarımızı ezmesinler yeter ki		*		*		*		*		*		*	*	*
	Çıplak Duvar	Çıplak duvarlara diyeceğim yok taze ve canlıysalar		*		*		*		*		*		*	*	*
	Dar Pencere	Dar pencereler giyotini hatırlatır bana Pencere dost sözü gibi rahat ve geniş olacak		*		*		*		*		*		*	*	*

“Beyaz Ev” başlıklı Tablo 4’te nitelenen mekân kavramları “ev, dam, panjur, oda” olarak belirtilmiştir. Nitelenen mimari mekân olarak ev, kavramsal olarak mutlu hayallerin kurulduğu, geleceğe yönelik huzurlu ve mutlu bir mekân olarak betimlenmiştir. Fiziksel mekânı niteleyen kavramlar ve tepkilerinin sonucunda oluşan pozitif tepkilerden anlaşılacağı gibi aslında betimlenen ev, anılarını dahil ederek şairin hayalinde kurguladığı mutlu ve huzurlu bir mekândır. Şiirde ev, insanları yalnızca çevreden ve dışardaki olumsuz durumlardan koruyan bir mekân olarak değil; aynı zamanda insan ilişkilerinin ev içinde ne kadar kuvvetli

olduğundan da bahsetmektedir. Şair, modernizmin ortaya koyduğu aile kavramındaki bazı değişikliklere olan tepkisini de ortaya koymuştur.

*Gözlerimin önünde hep aynı beyaz ev,
Her dağ yamacına kurduğum,
Beliren her su kenarında,
Pembe damlı, yeşil panjurlu, balkonlu,
Balkonuna tırmanan sarmaşık,
Gece, pencerelerinden sızacak ışık,
Kışın tütecek bacası.*

Adından da anlaşılacağı üzere “Beyaz Ev” şiiri, saflığın, mutluluğun ve huzurun sembolü olan beyaz rengi ile evi tasvir etmektedir. Şairin küçük yaşta kaybettiği evi tekrar kurmak istemesi ve ölmüş anne babasını evde bir araya getirme arzusu ile ütöpik bir mekân tanımlanmıştır (Tek, 2013: 2588). Huzurlu bir aileye ve eve sahip olmak isteyen şair ev kavramına, evini dağ yamacına kurarak dış dünyanın tehlikelerine karşı koruyacak bir liman görevini de yüklemiştir (Gündoğdu ve Gündoğdu, 2013: 48).

*Kapıyı ittiğinde çalacak bir çingirak.
Duyuyorum o sesi şimdiden, berrak-
Gececeğim yol, çıkacağım üç basamak,
(...)
Açık panjurlardan o gün dolacak gündüz,
O günkü hava,
Bir kapıyı açman, dolaşman sofada.
Çaşıracağım: Böyle gezinen kim?
-Evim! Evim!.. Ellerimle asacağım
Camlarına perdelerini.
Yatak odasında düşüneceğiz bir an
İki kişilik karyolanın yerini...
Yatak odamız, yemek odası, kiler
Raflarında ellerinle yapılmış reçeller.*

Kapıda çalan bir çingirak, eve ulaşmak için çıkılacak üç basamak ile tanımlanan ev tasviri ile Cumhuriyet Dönemi sonrası gelişen, dikey yapılaşmadan uzaklaşan ve kalabalıktan sıyrılan ev kavramı anlatılmıştır. Çardağı, bahçesi, avlusu, sofası ve kileriyle şairin yöneldiği ev aslında geleneksel bir evdir. Şairin şiiri yazdığı dönemde mekânsal değişimler yaşandığı için geçmişe yönelik anılar özlem ile anılmıştır. Şiirde bahsedilen ütöpik mekanlar da aslında Cumhuriyet Döneminin getirdiği değişim ve dönüşümlerden kaçışı temsil etmektedir. Evin ihtiyaçlarını gidermek için ekonominin yetmemesi sonucu oluşan ev içi mekân daralmaları sonrası, şair kendisini evin odalarında, yatak odası ve yemek odası, gezdirerek ekonomik imkanların mekâna yansımından olumlu bir şekilde bahsetmiştir.

*Sararacak bir yandan çardaktaki üzümler,
Kâh esecek rüzgâr, kâh dinleyeceğiz yağmuru,
Kâh karlarla bembeyaz kesilecek çimenler.*

*Hep geçireceğiz içimizden:
Hayat beraber, ölüm beraber...
Şu göklerin altında,
Olacağız o kadar bahtiyar
Ki çıkıp mezarlarından annemiz, babamız da
Beyaz evimize yerleşecekler,
Uzun kış geceleri onlar da aramızda
Göz göze bakışacak, mangalı eşecekler.*

Şiirde çekirdek ailesi olan ev halkının bir araya gelip çardakta buluşmalarını hayal ederek, hayalinde tanımladığı geleneksel evin bir ön izlemesini betimlenmiştir. Anne ve babası hayatta olmasa da şair, huzurlu aile yuvasının içine onları da dahil etmiştir. Bu da modern evlerde gözükken çekirdek ailenin aksine şair geniş aile modelini ortaya koyduğunu göstermektedir. Şair şiirde evi hem biçimsel ve mekân kurgusuyla hem de aile yaşantısıyla ele alarak modern hayatın doğurduğu değer yıkımlarına karşı bir direnişi ortaya koymuştur. (Demirel, 2013: 808-809).

Şiir her ne kadar gelecek zaman cümleleriyle oluşturulsa da anılarında olan geleneksel evin resmini hayalinde betimlemiştir. Şiirde kurguladığı bu evde şair için sevinç, coşku ve neşe hakimdir. Evi rüzgârdan ve yağmurdan koruduğu için de huzur ve mutluluk duyguları hakimdir. Tüm bu olumlu duygular sonucunda şiirde pozitif bir tepki görülmektedir, (Tablo 4).

Tablo 4. Beyaz Ev Şiirinin Duygusal Tepki Analizi Tablosu

		BEYAZ EV ZİYA OSMAN SABA														
		DUYGUSAL MEKÂN TEPKİLERİ														
	Fiziksel Mekânı Niteleyen Kavramlar															
	Fiziksel Mekânı Oluşturan Kavramlar	Yer Aldığı Dizeler	Mutlu	Mutsuz	Sevinçli	Hüzünlü	Huzurlu	Huzursuz	Neşeli	Üzgün	Şen	Ağlamaklı	Coşkun	Buruk	Pozitif Tepki	Negatif Tepki
Geçmiş	Beyaz Ev Ev	Gözlerimin önünde hep aynı beyaz ev.	*		*		*		*		*		*		*	*
	Pembe Damlı Dam	Gözlerimin önünde hep aynı beyaz ev. (...) Pembe damlı, yeşil panjurlu, balkonlu	*		*		*		*		*		*		*	*
	Yeşil Panjurlu Panjur	Gözlerimin önünde hep aynı beyaz ev. (...) Pembe damlı, yeşil panjurlu, balkonlu	*		*		*		*		*		*		*	*
	Açık Panjur Panjur	Açık panjurlardan o gün dolacak gündüz, O günkü hava, Bir kapıyı açman, dolaşman sofada.	*		*		*		*		*		*		*	*
	Yatak Odası Oda	-Evim! Evim!.. Ellerimle asacağım Camlarına perdelerini. Yatak odasında düşünceğimiz bir an İki kişilik karyolanın yerini...	*		*		*		*		*		*		*	*
	Yemek Odası Oda	Yatak odamız, yemek odası, kiler Raflarında ellerinle yapılmış reçeller.	*		*		*		*		*		*		*	*
	Beyaz Ev Ev	Şu göklerin altında, Olacağız o kadar bahtiyar Ki çıkıp mezarlarından annemiz, babamız da, Beyaz evimize verleşecekler	*		*		*		*		*		*		*	*

“Yüksek Evde Oturanın Türküsü” başlıklı Tablo 5’te nitelenen mekân kavramları “balkon, merdiven” olarak belirtilmiştir. Nitelenen mimari mekân olarak ev, kavramsal olarak kentleşmenin ortaya koyduğu etkilerle olumsuz bir mekân olarak betimlenmiştir. Fiziksel mekânı niteleyen kavramlar ve tepkilerinin sonucunda oluşan negatif tepkilerden anlaşılacağı gibi aslında betimlenen ev, kendine özgü yapıların yok olmasıyla insanın benliğini unuttuğu ve geçmişe hasretle mevcut duruma ise sitemle yaklaşılan anıların mekânıdır.

Akın (2001: 36), ağıtların ve türkülerin konularını kendisini derinden etkilediğini ve belirli bir durulma döneminden sonra kişileri ve olayları hassas bir şekilde inceleyerek her ne kadar duygusal açıdan zorlansa da her zaman ağıtın ya da türkünün olayını tarihiyle öğrenerek yazmaya başladığını belirtmiştir. Bu ifadesinden de anlaşılacağı üzere şair aslında türküyü ağıt olarak kullanıp şiirin başlığını “Yüksek Evde Oturanın Türküsü” olarak belirleyerek aslında bir ağıtı dile getirmiştir.

*Evleri yüksek kurdular
Önlerinde uzun balkon
Sular aşağıda kaldı
Aşağıda kaldı ağaçlar
Evleri yüksek kurdular
On bin basamak merdiven
Bakışlar uzakta kaldı
Uzakta kaldı dostluklar
Evleri yüksek kurdular
Cama, betona boğdular
Usumuzdaydı unuttuk
Topraktan uzakta kaldı
Toprağa bağlı olanlar*

Şiirin temel konusu, yüksekliğin neden olduğu doğadan ayrılma hikayesidir. Yüksekliği temsil eden özellik aslında modern mimarinin ortaya çıkardığı bir durumdur. Farklı sembolik değerlere sahip olan yükseklik kavramı genel anlamda bir kültürel değişimi de imgelediği düşünülebilmektedir (Tunç, 2022: 377). İnsan ölçeğinin dışında kalan bir yükseklikle ancak ulaşım sağlanabilen ve bu yüzden yüksek kurulan evler ifadesiyle cama ve betona boğulan kent aslında yüksek binaları temsil etmektedir. Sosyo-kültürel ve ekonomik dönüşüm sonucunda oluşan kentleşme ve yoğun nüfus da bu etkiye neden olmaktadır.

Kentleşmenin getirdiği yüksek binalar, apartmanlar insanın yaşam alanının doğadan uzaklaşmasını “*Sular aşağıda kaldı / Aşağıda kaldı ağaçlar*” ifadesiyle vurgulayarak doğadan aldığı hazzı kentleşme sonucu kaybettiğini ifade etmektedir. Çok katlı binaların, apartmanların içinde Cumhuriyet dönemi öncesi yaşanan komşuluk ve insan ilişkilerinin unutulması “*Bakışlar uzakta kaldı / Uzakta kaldı dostluklar*” dizeleriyle vurgulanmıştır.

İnsan ilişkilerinin azaldığı, mekân ve insan etkileşiminin farklı boyutlara dönüştüğü, doğadan uzak bir kent sonucunda yaşadığı hüznü şiirinde anlatan Akın, bu durumla birlikte insanın özünü ve nereden geldiğini unuttuğunu “*Usumuzdaydı unuttuk / Toprakta uzakta kaldı / Toprağa bağlı olanlar*” dizeleriyle vurgulamıştır.

Geçmişe olan özlemini ve mevcut duruma olan hüznünü ve tepkisini bir ağıt şeklinde şiire döktüğü duygular sonucunda şiirde negatif bir tepki görülmektedir, (Tablo 5).

Tablo 5. Yüksek Evde Oturanın Türküsü Şiirinin Duygusal Tepki Analizi Tablosu

YÜKSEK EVDE OTURANIN TÜRKÜSÜ GÜLTEN AKIN		DUYGUSAL MEKÂN TEPKİLERİ															
Mevcut Durum	Fiziksel Mekân Niteleyen Kavramlar	Fiziksel Mekân Oluşturan Kavramlar	Yer Aldığı Dizeler	Mutlu	Mutsuz	Sevinçli	Hüzünlü	Huzurlu	Huzursuz	Neşeli	Üzgün	Şen	Ağlamaklı	Coşkun	Bauruk	Pozitif Tepki	Negatif Tepki
	Uzun Balkon	Balkon	<i>Evleri yüksek kurdular Önlerinde uzun balkon Sular aşağıda kaldı Aşağıda kaldı ağaçlar</i>		*		*		*		*		*		*		*
	On Bin Basamak	Merdiven	<i>Evleri yüksek kurdular On bin basamak merdiven Bakışlar uzakta kaldı Uzakta kaldı dostluklar</i>		*		*		*		*		*		*		*

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsanın ihtiyaçlarını karşılayan, günlük hayatının vazgeçilmez bir mekânı olan, çevre koşullarından koruyan, barınak görevi gören konut, insan için yalnızca fiziksel bir mekân karşılığı olmayıp aynı zamanda insan

yaşantısına birebir tanık olan bir yaşam alanıdır. Tarih boyunca bilinen ev kavramı, Cumhuriyet dönemi öncesinde komşuluk ve insan ilişkilerinin önemli olduğu, insan ölçeğine uygun, doğa ile karşılıklı etkileşime sahip olabilen geleneksel aile ve mekân yapısıyla özdeşleşmiştir. Zaman içerisinde bu durum Cumhuriyet Döneminde hızla artan kentleşme ve modern malzemelerin kullanılmaya başlamasıyla özellikle 1950'li yıllardaki kentleşmeyle hızlanarak değişmiştir. Bu değişim ve dönüşümlerin sonucunda konut ve konut bileşenleri kavramlarında biçimsel, mekânsal ve sosyo-kültürel değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler şiirlere yansıtılarak insan ve mekân izlerinin konut ve konut bileşenleri üzerindeki etkisi tanımlanmıştır.

Konut ve konut bileşenlerinin şiirler üzerinden okunması amacıyla seçilen beş şiirle dönemsel okumalar yapılmıştır. Çalışmada seçilen şiirler, şairlerin geçmişe özlem duyduğu, insan ilişkilerini hissettiği ve ev kavramını mekân-insan ilişkisi bakımından kuvvetlendiren, aile birliğiyle benimsediği yıllara aittir. Cumhuriyet sonrası dönemdeki şiirlerde ev kavramının değiştiği, modern etkilerin konut kavramında ortaya konduğu, kentleşme sonucunda mekânsal değişimlerin yaşandığı ve apartmanlaşmaların görüldüğü, geleneksel aile kavramının yavaş yavaş yitirmeye başlandığı yıllar anlatılmıştır. Yapılan bu okumalarla, modernleşme çağıyla değişen konut mekanlarının değişiminin okunabilirliği, bireylerin mekanla kurduğu ilişkiyi, mekânsal kurguları ve şairin kendi üzerindeki mekân izleri hakkında duygusal açıdan bilgi edinilmiştir. Bu değişiklikleri şiirlerde konu edinerek ele alan şairler, yazıldığı döneme dair önemli bir mimari referans olmuştur.

Çalışmada seçilen beş şiirde belirlenen altı sıfat çifti nitelediği mekanlara ait duygu tepkilerini vermektedir. Duygu Durum Sifat Çifti değerlendirmeleri sonucunda şiirlerin çoğunda negatif tepkiler saptanmıştır. Bu durum, Cumhuriyet Dönemindeki hızlı kentleşme ve mimari değişikliklerle ortaya çıkmaya başlayan olumsuzlukların toplum ve bireylere olan etkilerinden kaynaklanmaktadır. Negatif tepkiler içeren şiirlerde; insanın hızlı kentleşme sonucu mekândan ve insan ilişkilerinden uzaklaşması, samimiyetin ve komşuluk ilişkilerinin azalması ve mekâna olan aidiyetlik duygusunun kaybolmaya başlaması mutsuzlukla, hüznle, üzgün, ağlamaklı ve buruk ifadelerle belirtilmiştir. Fakat, geleneksel evde yaşayan, büyüyen ve oraya ait olduğunu hissettiren dizelerde ise şairler, insan ilişkilerinin kuvvetinden ve mekânın insanda bıraktığı olumlu etkilerden mutlulukla, sevinçle, coşkuyla, neşeyle bahsetmiştir. Bu sonuç, mimari mekânlar-kavramlar ile şiirler arasında güçlü bir bağ olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağı ortaya koymaya ve ilişkiyi tanımlamaya en güçlü destek ise kavramları niteleyen sıfatlardır.

Sonuç olarak, yapılan bu çalışma ve benzeri çalışmalar, yapılı çevrelerin ve mimari mekânın toplumda ve bireylerde bıraktıkları izlerin ne kadar önemli olduğunu anlatmaktadır. Birbirleriyle sürekli etkileşim halinde olan mekân ve insan, şiirsel analizlere konu olarak mekânın insan, insanın

da mekân üzerindeki önemini vurgulamıştır. Bu çalışma ile insan yaşantısına ve hayal gücüne bağlı olarak oluşturulan şiirsel mekân analizlerinin konut mekanlarına olan değişimleri gözlenmiştir. Bu gözlemler ile mekân okumasına, ev kimliğinin süreç boyunca olan dönüşümlerinin analizine ve konut mekanlarındaki olumlu-olumsuz kimlik değişimindeki farkındalığa katkı sağlaması hedeflenmiştir.

5. KAYNAKLAR

- Akın, Gülten. (2000), Toplu Şiirler I: 1956-1976, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Akın, Gülten. (2001), Şiiri Düzde Kuşatmak, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Altman, I., Chemers, M. M. (1980) *Culture and Environment*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Aroba O., *Yürüme*, Metis Yayınları, İstanbul, 1992 S.26, 48, 177.
- Bayraktar, E. (2007). *Bir İnsanlık Hakkı Konut TOKİ'nin Planlı Kentleşme ve Konut Üretim Seferberliği*, Boyut Yayın Grubu, Birinci Baskı, Kasım 2007, s. 11.
- Biansiklopedi Forum. (26 Ocak 2021). "Ziya Osman Saba'nın Beyaz Ev Şiiri", <https://biansiklopedi.com/beyaz-ev-siiri-ziya-osman-saba/> (Erişim Tarihi: 20.05.2022).
- Bektaş, Cengiz, 2019, "Şiir/ Mimarlık (3) (İçi olmayan yapı mimarlık yapıtı mıdır?)", (Online) <https://www.evrensel.net/yazi/83371/siir-mimarlik-3-ici-olmayan-yapi-mimarlik-yapiti-midir>
- Cengizkan, A. (2009) Kültür Nesnesi Olarak Konut ve Politik Aktörlerin Arka Bahçesi Olarak Konut Üretimi, *Mimarlık*, s: 345; 25-7.
- Demirel, S. (2013). Ziya Osman Saba'nın Şiirinde Ev. *II. Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi - Bildiriler Kitabı III*. 6-8 Mayıs 2013, Bursa. 801-818.
- Er, N., 2006. Duygu Durum Sifat Çiftleri Listesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 26 (1), 21-44.
- Er, N., Ergün H., Hoşrik E., and Şerif M., (2008). Duygu Durum Değişimlerinin Otobiyografik Bellek Üzerindeki Etkileri, *Türk Psikoloji Dergisi*, 23 (62), 1-13.
- Faiz, S. (2013). Cumhuriyet Modernizmi Bağlamında, 1960-1979 Dönemi Apartman Tipi Konutlardaki Mekânsal Değişimler Trabzon Örneği. *II. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi*. 1297-1314.
- Görücü, Y. (2018). 1960'dan Günümüze Kadarki Apartman Tipi Konutlarda Mekânsal Dönüşümün İncelenmesi: Gaziantep Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*. 3(2):21-51.
- Gündoğdu, S., Gündoğdu, B. (2013). Ziya Osman Saba'nın "Beyaz Ev" Adlı Şiiri Üzerine Bir İnceleme. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 44-48.
- Hasol, H., (1979). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü* (2. Baskı). İstanbul: YEM.
- Ian, C. (2003) *Understanding Context: Building as Exressions of Culture*, ed. by: Cole, R.J., Lorch, R., Building, Culture and Environment, Informing Local and Global Practies, Blackwell Publishing; 11-8.
- Kahvecioğlu, H. L., 1998. Mimarlıkta imaj: Mekânsal imajın oluşumu ve yapısı üzerine bir model. Doktora tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Kaya, B.U. (2013). Evin Şiirinden Evrenin Öyküsüne: Behçet Necatigil, *Türk Dili*. 74-83.
- Kuban, D., 2002. *Mimarlık Kavramları Tarihsel Perspektif İçinde Mimarlığın Kuramsal Sözlüğüne Giriş* (6. Baskı). İstanbul: YEM Yayınları

- Mercin, L. and Alakuş, A.O., 2007. Birey ve Toplum İçin Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9), 14-20.
- Mimdaporg. (16 Ocak 2017). "Şair Behçet Necatigil'in Evleri / Süleyman Boz", <http://mimdap.org/2017/01/thair-behcet-necatigilin-evleri-suleyman-boz/> (Erişim Tarihi: 1.08.2022).
- Ören, K. ve Yüksel, H. (2013). Türkiye'de Konut Sorunu ve Temel Dinamikleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 47-84. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sbe/issue/23220/247956>
- Rapoport, A. (1969). *House Form and Culture*, Prentice-Hall International, Inc., London.
- Sazyek, H., 2013. Edebiyat Niçin İnsansız Olamaz?. *Turkish Studies*. 8(8), 1127-1139.
- Gür Ş. Ö., (2000). *Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü* (1.Baskı). İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, Nisan 2000, s. 11, 12.
- Şiir Antolojisi. (8 Haziran 2017). "Behçet Necatigil'in Değişen Dünya Şiiri", <https://siirantolojisi.wordpress.com/2017/06/08/degisen-dunya/> (Erişim Tarihi: 25.07.2022).
- Şişmanoğlu, Ş. (2003). Behçet Necatigil ve şiirin ev hali. Yüksek lisans tezi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Tek, Z. (2013). Ziya Osman Saba'nın Şiirlerinin Kronotop Bağlamında İncelenmesi, *Turkish Studies*, 8(1), 2583-2604
- Tunç, G. (2022). Ekoeleştirme ve Gülten Akın'ın "Yüksek Evde Oturmanın Türküsü" Başlıklı Şiiri. *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi*, 8(16), 368-382.
- Yılmaz, E. (2016). Konut Sorunu ve Toplu Konut Üretiminde TOKİ'nin ve Belediyelerin Rolü. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(7), 31-50.
- Zorlu, T. ve Sağsöz, A., 2010. Müstakil Konut Sitelerinde Kullanıcı Tercihlerine Bağlı Fiziki Müdahaleler: Trabzon Örneği, *Ortadoğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 27, 2, 189-206.
- WordPress. (18 Haziran 2016). "Nazım Hikmet'in Evler Şiiri", <https://zeynepnazan.wordpress.com/2016/06/18/evler-nazim-hikmet/> (Erişim Tarihi: 27.07.2022).

EKLER

EK 1: Behçet Necatigil Şiirleri | Çalışma için Seçilen Şiirler

Evler
İnsanlar yüzyıllar yılı evler yaptılar. İrili ufaklı, birbirinden farklı, Ahşap evler, kagir evler yaptılar. Doğup ölenleri oldu, gelip gidenleri oldu, Evlerin içi devir devir değişti Evlerin dışı pencere, duvar. Vurulmuş vurgunların yücelttiği evlerde Kalbi kara insanlar oturdu. Gündelik korkuların çökerttiği evlerde O fıkara insanlar oturdu. Evlerin çoğu eskidi gitti, tamir edilemedi, Evlerin çoğu gereği gibi tasvir edilemedi. Kimi hayata doymuş görüldü,

Bazılara zamana uydular.
Evlerin içi oda oda üzüntü,
Evlerin dışı pencere, duvar.

Evlerde saadetler sabunlar gibi köpürdü:
Eve geldi bir tane, nar gibi,
Arttı, eksilmedi.
Evleri felaketler taunlar gibi süpürdü.
Kaderden eski fırtınalar gibi,
Ardı kesilmedi.

Evlerin çoğunda dirlik düzen
Kalan bir hatıra oldu geçmişte.
Gönül almak, hatır saymak arama.
Evlatlar aileye asi işte,
Bir çığ ki kopmuş gider, üzüntüden.
Evlerde nice nice cinayetler işlendi,
Ruhu bile duymadı insanların.
Dört duvar arasında aile sırları,
Bunca çocuk, bunca erkek, bunca kadın,
Gözyaşlarıyla beslendi.

Çocuklar, büyük adam yerine evlerin kiminde:
Çocukları işe koştu kalabalık aileler.
Okul çağının kadersiz yavruları,
Ufacık avuçlardan akşamları akan ter,
Tuz yerine geçti evlerin yemeğinde.

İnananların kaderi besbelli evlere bağlı,
Zengin evler fakirlere çok yüksekten baktılar,
Kendi seviyesinde evler kız verdi, kız aldı.
Bazıları özlediler daha yüksek hayatı,
Çırpındılar daha üste çıkmaya
Evler bırakmadı.

Yeni yeni tüterken ocakların dumanı
Kadın en büyük kuvvet erkeğin işinde
Erkekleri kaçtı, kadınları kaçtı
Evler dilsiz şikayet kaçmışların peşinde.

Şu dünyada oturacak o kadar yer yapıldı,
Kulübeler, evler, hanlar, apartmanlar
Bölüşüldü oda oda, bölüşüldü kapı kapı
Ama size hiçbir hisse ayrılmadı
Duvar dipleri, yangın yerleri halkı,
Külhanlarda, sarnıçlarda yatanlar.

EK 2: Behçet Necatigil Şiirleri | Çalışma için Seçilen Şiirler

Değişen Dünya

Çocukluğumun geçtiği sokakta
Biraz dolaşayım dedim,
Şimdi oturduğum yerden uzakta.

Öyle bir hüznün çöktü ki içime,
Ne bileyim
Ağlıyasım geldi kendi kendime.

İnsanları değişmişti,
Ondan belki de.
Sonra pek çok evlerin yerinde
Yeni binalar dikilmişti.

Ahtapotlar gibi apartmanlar
Buraya da salmış kollarını,
Yoksul aileler çekilmişler
Satıp savıp mallarını.

Böyle böyle bizim eski mahalle
Hoyrat servetlerin karşısında
Silinip gitmiş bile.

Eski günler neredesiniz,
Açın kapınızı da evinize gireyim.
Ama nerde o evler,
Ne bileyim.

Şimdi anam ağlıyor
Zenginlik nedir, fakirlik nedir
İnsan zamanla anlıyor.

EK 3: Nazım Hikmet Şiiri | Çalışma için Seçilen Şiirler

Evler
Evler tek katlı da olabilir yüz katlı da İş bunda değil Yeter ki sokaklarımızı ezmesinler yeter ki Temiz çevik gülyüzlü görsünler hizmetimizi Çıplak duvarlara diyeceğim yok taze ve canlıysalar Dar pencereler giyotini hatırlatır bana Pencere dost sözü gibi rahat ve geniş olacak Ağaçsız asfaltı sevmiyorum Parklarda göller göllerde ak kara kuğular olabilir Hatta arasına bando mızıkça ama en önemlisi Parklarda öpüşülebilmeli Aptal ölü ellerini operette arya söylemiş gibi açmış mankenleri sevmiyorum Taştan ve tunçtan insanları sevmiyorum Tabanlarından inip aramızda dolaşmıyorlarsa Bankaları ve hükümet konaklarıyla övünen Şehirleri sevmiyorum Sevdiğim şehirler sağlıkevleriyle övünenlerdir Çocuk bahçeleriyle övünen şehirler

EK 4: Ziya Osman Saba Şiiri | Çalışma için Seçilen Şiirler

Beyaz Ev
Gözlerimin önünde hep aynı beyaz ev. Her dağ yamacına kurduğum, Beliren her su kenarında, Pembe damlı, yeşil panjurlu, balkonlu, Balkonuna tırmanan sarmaşık. Gece, pencerelerinden sızacak ışık, Kışın tütecek bacası. Kapıyı ittiğinde çalacak bir çingirak. Duyuyorum o sesi şimdiden, berrak- Gececeğim yol, çıkacağım üç basamak, Ellerinden sıyrıp atacağım eldiven, Her halin, gülüşün, kokun, bütün ruhunla sen! Ah, bütün bir ömür bırakmayacağım el, Okşayacağım saç, dinleyeceğim ses, Bakmakla doymayacağım yüz... Açık panjurlardan o gün dolacak gündüz, O günkü hava, Bir kapıyı açman, dolaşman sofada. Şaşıracağım: Böyle gezinen kim? -Evim! Evim!.. Ellerimle asacağım Camlarına perdelerini. Yatak odasında düşüneceğiz bir an

İki kişilik karyolanın yerini...
Yatak odamız, yemek odası, kiler
Raflarında ellerinle yapılmış reçeller.
Karşı karşıya oturacağımız sofraya,
Sürahide ışıldayan su,
Yazın, rüzgâra koyacağımız testi;
Senin yatacağın öğle uykusu...
Sararacak bir yandan çardaktaki üzümler,
Kâh esecek rüzgâr, kâh dinleyeceğiz yağmuru,
Kâh karlarla bembeyaz kesilecek çimenler.
Hep geçireceğiz içimizden:
Hayat beraber, ölüm beraber...
Şu göklerin altında,
Olacağız o kadar bahtiyar
Ki çıkıp mezarlarından annemiz, babamız da,
Beyaz evimize yerleşecekler,
Uzun kış geceleri onlar da aramızda
Göz göze bakışacak, mangalı eşecekler

EK 5: Gülten Akın Şiiri | Çalışma için Seçilen Şiirler

Yüksek Evde Oturanın Türküsü

Evleri yüksek kurdular
Önlerinde uzun balkon
Sular aşağıda kaldı
Aşağıda kaldı ağaçlar
Evleri yüksek kurdular
On bin basamak merdiven
Bakışlar uzakta kaldı
Uzakta kaldı dostluklar
Evleri yüksek kurdular
Cama, betona boğdular
Usumuzdaydı unuttuk
Topraktan uzakta kaldı
Toprağa bağlı olanlar

The Concept Of Housing In Post-Modern Architecture

Abstract: In this study, the changes that occurred in the modernization process in the housing and housing components, which are the reflection of the culture, lifestyle and economic structure, etc. relations of the societies, are analyzed through poems. Housing is a place that meets the psychological needs of individuals beyond a shelter, contains some meanings and conveys important information to the society as a living process. In the study, spaces that facilitate human life within the framework of architecture and where different activities are carried out; emotions, thoughts, dreams and events are dealt with together with the poems and the place of architecture in the poems is examined by reducing it to the context of housing. Architectural concepts in the scale of residences identified in the poems are perceived by the influence of the traces experienced by the poets of the period and left in the memory of the reader. The space or the components of space, and therefore the architectural spaces and concepts that are wanted to be described in the poems, can be determined. Thus, the concepts of architectural space, which poets mention in their poems, collect in memory the life, dreams, cities, houses or landscape elements, and spatialize them in poems in an objective, symbolic and imaginary way. The poems of the Republican Period selected for this purpose are analyzed by the method of Discourse Analysis on emotional space, physical space and qualitatively defined space and its components. First, information about the literature review and the study is given. In the second part, the poems discussed under the title of Materials and Methods and the analysis method of the poems are explained in order to reach the results of the study. Then, evaluations were made on the concepts obtained from the analysis of the poems. When the study is examined in the context of the relationship between literature and architecture, it provides an important reference in the subjects such as the spaces described in the poems, revealing the relations of individuals with space and the changes in society.

Keywords: Architecture, Dwelling, Housing, Housing components, Space, Poem.

İNGİLİZCE BİYOGRAFİ

MSc. Architect, Müge, DEVELİER

She was born in 1994 in Antalya. She graduated in 2018 from Antalya Bilim University, Department of Architecture. She graduated in 2020 from the Department of Interior Architecture and Environmental Design, with a Double Major Program. After completing her education in the Department of Interior Architecture, she worked as an architect in an interior architecture office. She won awards by participating in architectural design competitions individually and with different teams during her architectural education and after her graduation. As a freelance interior architect, she made residential, store and office interior design projects. She has her master degree in 2022 from Antalya Bilim University Architecture Master's Program.

Prof. Dr., Ayşe, SAĞSÖZ

She was born in Çaykara/Trabzon. She graduated from the Karadeniz Technical University, Department of Architecture in 1984, she got the M. Arch. Degree between in 1987 and the PhD Degree in 1992. She was appointed as a Research Assistant in 1985, Assistant Professor in 1993, Associate Professor in 1999 and Professor in 2005 at the same university. She is one of the founders of the Department of Interior Architecture at KTU and had worked in this department for about 10 years. Between 2000-2003, she worked as a consultant in Gümüşhane Governorship for restoration, planning and construction. Between October 2004 and January 2012, she was appointed as Rector Consultant for Architectural Projects at Karadeniz Technical University. Between 2003 and 2011, she worked as a member and chairman of the Trabzon Cultural and Natural Heritage Preservation Board. Between February 2009 and January 2012, she worked as the Dean of the Faculty of Architecture and Head of the Department of Architecture simultaneously. She retired in March 2015 and founded the Interior Architecture Department, Faculty of Fine Arts and Design at Nuh Naci Yazgan University and worked as the Dean and faculty member. She has been working in Antalya Bilim University, Faculty of Fine Arts and Architecture, Department of Architecture since May 2018 and she has been working as Dean.